

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

01. Molins de vent

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Molins de vent

MV-01

MOLÍ DE PAIXARÍ

Identificació de l'element

Tipologia

Molí fariner

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Fora d'ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XVI

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1858) Plano topográfico. Término Jurisdiccional de Sineu, levantado bajo la dirección del Geómetra D. Pedro Romero y Ramires.

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent". Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear.

BOSH PAYERAS, Tomàs; MAS MIRALLES, Guillem; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1977) "Paret seca i molins de vent fariners" a La pedra en sec. Obra, paisatge i patrimoni. IV Congrés Internacional de Construcció de Pedra en Sec. Mallorca, 28-30 de setembre 1994. pàg. 63-82.

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixarí", a: 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

GINARD BUJOSA, Antoni; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53; 61 i 75.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg 25.

Pobles de Mallorca (1988-1989) Palma: Krom Ediciones. Col·leccionable n. 59, pàg. 8.

Referències històriques

Les primeres referències històriques d'aquest molí, apareixen l'any 1601; aleshores, Joan Reyall de paxeri posseïa cases davant l'hospital de Sineu, a més de la possessió de 39 quarterades, cases i molí, valorades en 2.200 lliures (AMS 2/4 f.63).

Identificació espacial

Localització

Est del terme. Situat al llevant del camí d'accés a les cases de la possessió de Paixarí, a uns 100m de les mateixes.

Identificació Cadastral

Polígon 2

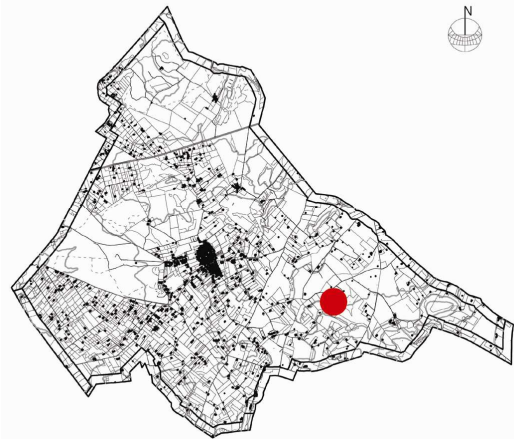
Parcel·la 443

UTM

X= 39° 36.748'

Y= 2° 59.731'

Altitud= 130m

III PATRIMONI D'INGINYERIA CIVIL

Molins de vent

MV-01

MOLÍ DE PAIXARÍ

Descripció de l'element

Es tracta d'una torre aïllada amb coberta de bruc, construïda de paret en verd i aterracada. Les rebranques i la brancalada del portal són de marès. L'alçada total de la torre és d'aproximadament uns 5,50m. El diàmetre de la torre és de 2,12m i la gruixa de la paret de 0,63m. El portal mideix 1,80m x 0,58m. A l'interior hi ha una escala de caragol d'una amplada aproximada de 0,54m que accedeix al primer i segon sostre; per pujar al primer sostre s'empraven 8 graons i per pujar al segon, se n'empraven 5. El primer sostre estava situat a 2,12m del trespel del molí, mentre que el segon tenia una alçada de 3,48m.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Regular

Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

No es destaquen intervencions que puguin fer pensar en canvis substancials respecte la tipologia original.

Restauració del CIM.

ESCALA 1/10.000

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-01
Molins de vent	
MOLÍ DE PAIXARÍ	

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Règim General	SRG
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial	
Elements destacats a preservar	La torre del molí, la construcció, i les restes de maquinària.	
Actuacions preferents	S'ha de retornar la torre al seu aspecte original, forma i mecanismes.	
Actuacions permeses	<p>Manteniment i conservació íntegra de les seves parts essencials, i la seva volumetria. Mantenir i conservar els materials, textures, i colors d'acabats.</p> <p>Les possibles ampliacions de superfície construïda i ocupada que la normativa urbanística aplicable permeti a la parcel·la, no camuflaran ni distorsionaran la visió ni la comprensió de l'edificació (molí). Les possibles ampliacions, els nous volums que es construeixin, s'hauran de separar un mínim de deu -10- metres de l'immoble original existent (molí). S'ha de conservar la imatge del molí com edifici aïllat. Per evitar que molestin aquesta visió, tendran una sola planta d'alçada per no competir amb la importància de la torre.</p> <p>Es permeten obres de conservació, restauració i, en casos excepcionals, de recuperació d'alguna de les seves característiques originals.</p>	
Usos permesos	Haurà de mantenir l'ús original o un altre compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Molins de vent

MV-02

MOLÍ D'EN PERICO

Identificació de l'element

Tipologia

Molí fariner

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Fora d'ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

Segle XVIII

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent" Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear. (Núm. Inv. 6).

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixari", a: 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg 25.

MIRALLES, Boro; TORTOSA, Paco (1998) Rutes de Cicloturisme de les Illes Balears. Palma: Edicions de Turisme Cultural. Illes Balears i "Sa Nostra" Obra Social i Cultural, pàg. 282 i mapa 9.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53.

Referències històriques

Aquest molí antigament era conegut pel molí de Llorac. Les referències històriques són escasses. No obstant això, a la descripció itinerant dels cadastres i estims del 1759 (AMS 2/19 f. 65) es fa aquesta cita textual: "Prosseguint de la punta de Antt. Munar del Camí de Algayde, y per el Camí qui va a Llorito fins el Crauer de la Viña dels Frares a ma esquerra qui abaxe per el molí de Llorach". A continuació esmenta el "Camp qui ay el molí de Dn. Jo. Antich." I continua l'itinerari... "Proseguint del Camí del molí de Llorach fins el camí dels Jonchs" (f. 65v.).

Identificació espacial

Localització

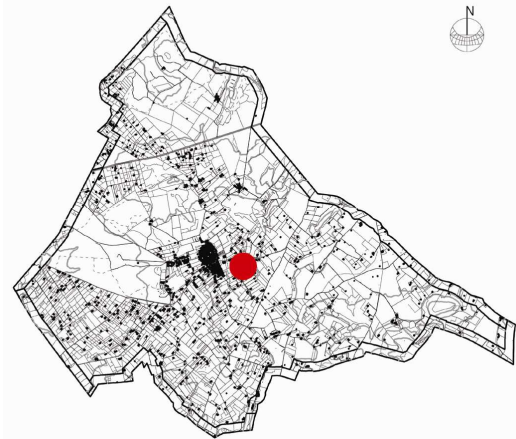
Est del casc urbà de Llorito. Situat aproximadament a 100m del creuer de les carreteres de Llorito a Sineu (Ma 3130 Algaida-Sineu) i de Llorito a Montuiri (Ma 3231).

Identificació Cadastral

Polígon 2
Parcel·la 83

UTM

X= 39° 37.017'
Y= 2° 58.813'
Altitud= 155m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Molins de vent

MV-01

MOLÍ D'EN PERICO

Descripció de l'element

El molí fou reformat l'any 1990, la qual cosa afectà profundament la seva fisonomia. De totes maneres, abans de la reforma, a l'any 1987 el molí constava d'una torre exempta de 2,50m d'alçada i coberta per teulada de dos aiguavessos, situada prop d'un promontori, assentada sobre un bastiment de pedra que sobresortia uns 20cm del diàmetre de la torre. L'escala s'iniciava al costat esquerra entrant pel portal. Tenia els graons seccionats i el portal semblava rebaixat. La torre estava escapçada i coberta per teulada a doble vessant.

Estat de conservació de l'element

_Estat general de conservació:

Bo

_Estat de conservació dels elements:

Bo

Intervencions o actuacions realitzades

La reforma del 1990.

ESCALA 1/10.000

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-02
Molins de vent	
MOLÍ D'EN PERICO	

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Règim General	SRG
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial	
Elements destacats a preservar	La torre del molí, la construcció, i les restes de maquinària.	
Actuacions preferents	S'ha de retornar la torre al seu aspecte original, forma i mecanismes.	
Actuacions permeses	<p>Manteniment i conservació íntegra de les seves parts essencials, i la seva volumetria. Mantenir i conservar els materials, textures, i colors d'acabats.</p> <p>Les possibles ampliacions de superfície construïda i ocupada que la normativa urbanística aplicable permeti a la parcel·la, no camuflaran ni distorsionaran la visió ni la comprensió de l'edificació (molí). Les possibles ampliacions, els nous volums que es construeixin, s'hauran de separar un mínim de deu -10- metres de l'immoble original existent (molí). S'ha de conservar la imatge del molí com edifici aïllat. Per evitar que molestin aquesta visió, tendran una sola planta d'alçada per no competir amb la importància de la torre.</p> <p>Es permeten obres de conservació, restauració i, en casos excepcionals, de recuperació d'alguna de les seves característiques originals.</p>	
Usos permesos	Haurà de mantenir l'ús original o un altre compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Molins de vent

MV-03

MOLÍ D'EN NINA

Identificació de l'element

Tipologia

Molí fariner

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Fora d'ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

S. XVI

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent". Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear. (Núm. Inv. 4).

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixari", a: 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg. 21 i 25.

MIRALLES, Boro; TORTOSA, Paco (1998) Rutes de Cicloturisme de les Illes Balears. Palma: Edicions de Turisme Cultural. Illes Balears i "Sa Nostra" Obra Social i Cultural, pàg. 282 i mapa 9.

Pobles de Mallorca (1988-1989) Palma: Krom Ediciones. Col·leccionable n. 59, pàg. 8.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53.

Referències històriques

Possiblement es tracta del primitiu molí de Son Miralles. Just a l'inici del segle XVII (1601), es documenten les propietats d'Antoni Miralles amb la possessió de 100 quarterades i cases, a més d'una quarterada de vinya i el molí, valorat tot en 5.000 lliures. A mitjan segle XVIII (1759), la vinculació amb la família Miralles continuava vigent: 1q Camp de March Miralles dit el Molinot, valorada en 100 lliures.

Identificació espacial

Localització

Sudest del terme. Situat a l'est de les cases de la finca, a uns 50m. S'hi accedeix des del camí Vell d'Algaida a Sineu.

Identificació Cadastral

Polígon 3

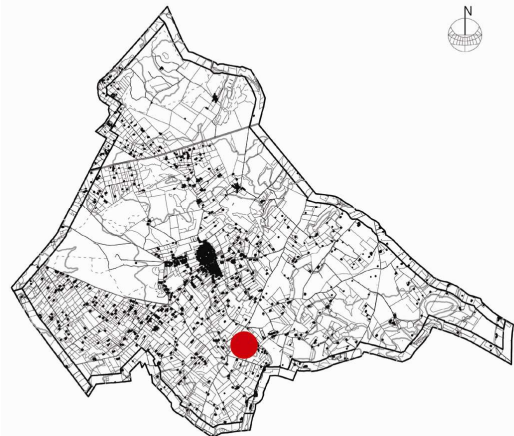
Parcel·la 356

UTM

X= 39° 36.425'

Y= 2° 58.835'

Altitud= 158m

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Molins de vent

MV-03

MOLÍ D'EN NINA

Descripció de l'element

Es tracta d'una torre exempta disposada sobre un cintell de 1,20m d'alçada i 4,69m de radi. El radi de la torre és de 2,09m amb accés de trinxera radial centrada amb el portal de la torre. L'accés a la torre es fa a través del portal situat, a nivell de terreny, davant la síquia del cintell. La manca de capell se solventa, a l'actualitat, amb una coberta de teules amb quatre aiguavessos i coronada amb una petita creu a la part central. Paredat de pedra vista a la síquia i de morter en el cintell, amb dos finestrons a la part alta de la torre i una finestra, al primer sostre, gairebé centrada amb el portal d'accés. A l'interior es conserven tres sostres, als quals s'hi accedeix amb una escala de caragol de marès. De l'antiga maquinària i estructura de sustentació es conserven els entramats de fusta i part del congreu. A una de les bigues de la maquinària hi ha incisa la inscripció AÑO 1892 B.N.S. El constructor de la maquinària fou mestre Bernat Riutort i el molí funcionà fins devers l'any 1928

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Regular

Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

No es destaquen intervencions que puguin fer pensar en canvis substancials respecte la tipologia original.

ESCALA 1/10.000

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-03
Molins de vent	
MOLÍ D'EN NINA	

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Règim General	SRG
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial	
Elements destacats a preservar	La torre del molí, la construcció, i les restes de maquinària.	
Actuacions preferents	S'ha de retornar la torre al seu aspecte original, forma i mecanismes.	
Actuacions permeses	<p>Manteniment i conservació íntegra de les seves parts essencials, i la seva volumetria. Mantenir i conservar els materials, textures, i colors d'acabats.</p> <p>Les possibles ampliacions de superfície construïda i ocupada que la normativa urbanística aplicable permeti a la parcel·la, no camuflaran ni distorsionaran la visió ni la comprensió de l'edificació (molí). Les possibles ampliacions, els nous volums que es construeixin, s'hauran de separar un mínim de deu -10- metres de l'immoble original existent (molí). S'ha de conservar la imatge del molí com edifici aïllat. Per evitar que molestin aquesta visió, tendran una sola planta d'alçada per no competir amb la importància de la torre.</p> <p>Es permeten obres de conservació, restauració i, en casos excepcionals, de recuperació d'alguna de les seves característiques originals.</p>	
Usos permesos	Haurà de mantenir l'ús original o un altre compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

MV-04

Molins de vent**MOLÍ DE CAN GOMILA / D'EN POLEO****Identificació de l'element****Tipologia**

Molí fariner

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Fora d'ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

S. XVII

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent". Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear. (Núm. Inv. 3).

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixari", a: 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg 21 i 25.

MIRALLES, Boro; TORTOSA, Paco (1998) Rutes de Cicloturisme de les Illes Balears. Palma: Edicions de Turisme Cultural. Illes Balears i "Sa Nostra" Obra Social i Cultural, pàg. 280 i mapa 9.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll. Pàg. 86 i 174.

Pobles de Mallorca (1988-1989) Palma: Krom Ediciones. Col·leccionable n. 59, pàg. 8.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53.

Referències històriques

El 1675 es documenten un molí de vent i una torre de molí de vent, propietat de Pere Picornell, amb un valor de 150 i 30 £ respectivament (AMS 2/13 Llibre d'Estims i Trabuc f. 465v). Pere Picornell era també el propietari del molí d'en Beato que, com hem indicat, havia donat al seu fill Joan Picornell el 3 de juliol de 1672 a causa de matrimoni (ARM ECR 1.052 f. 36).

El llibre de trabuc de 1684 registra un molí de vent de Pere Picornell, més una quarterada de terra iunt lo molí, més un quartó al Collet. A continuació, el mateix document inclou com a propietat d'Antoni Picornell menor, un molí de vent, més una quarterada de terra iunt lo molí, més un quartó al Collet (AMS 1684, f. 376v). Per la coincidència dels béns registrats i la documentació posterior palesen que Antoni Picornell menor era fill de Pere Picornell.

L'any 1694 apareix documentat un molí de vent i q. i mitja (camp i vinya) de Antt. Picornell amb un valor de 420 £ (MUNAR 1975: 86). Antoni Picornell posseïa béns en virtut de donació a contemplació de matrimoni, feta pel seu pare Pere Picornell en acta rebut de Miquel Garcies notari el 8 d'octubre de 1686. El trast de terra on estava construït el molí l'havia comprat Pere Picornell a Rafel Martorell, cirurgià, el 9 d'abril de 1674 (ARM ECR. 1.052, f. 13-15 i MUNAR, 1975: 86). Dia 27 de març de 1675, Pere Picornell era propietari d'una torra de molí vent, valorada en 30 £, la qual cosa probablement indica que el molí estava en construcció (AMS 1675 2/13 f. 465v).

Dia 1r de maig de 1702, Antoni Picornell àlies Berbetjat, moliner de vent, fill de Pere, posseïa un trast de terra de tenor de dotze sous de terra en lo qual se trobe construït un molí de vent, que confrontava ab camí Real qui va a la

Identificació espacial**Localització**

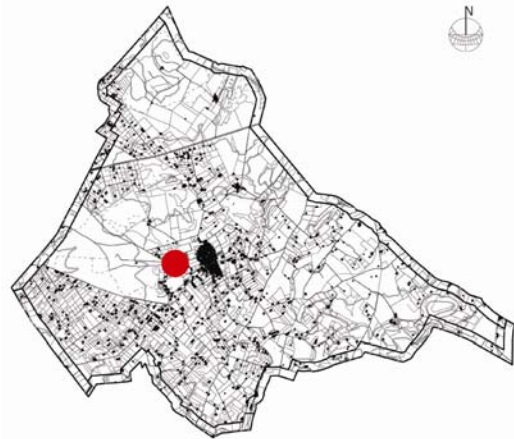
Oest del terme. Situat als Molins, al costat de migjorn del carrer Major, just al turó, a 50m de les cases de can Poleo.

Identificació Cadastral

Polígon 4
Parcel·la 15

UTM

X= 39° 37.038'
Y= 2° 58.130'
Altitud= 166m

Ciutat i amb terres de Pere Picornell, germà del denunciant. Aquest any, es documenta per primera vegada el malnom Barbetjat que designaria aquesta branca de la família Picornell. Això no obstant, GASPÀR MUNAR (1975: 89 nota 14) es refereix a Antoni Picornell àlies Barbetjat l'any 1694. (En relació al malnom Barbetjat, vegeu RAMIS, 1997: 64).

Al cadastre de 1724, Pere Picornell Berbetjat, fill d'Antoni Picornell de Pere, era propietari d'un molí de vent molent ab ses casetas, valorat en 200 £, una quarterada junt al molí, valorada amb 100 £ i un quartó a dit lloc, valorat amb 15 £. (AMS 1724 2/18 f. 327v). Aquests registres coincideixen amb els de 1684.

El 1759 es documenten les cases y molí de vent de Ant. Picornell Berbetjat, tot valorat en 200 £, més 1 q i cort. Camp y viña de dit Ant. Picornell Barbetjat junt dit moli, 115 £, mes 1q cort camp de dit, 50 £ (AMS 1759 2/19 f. 71v).

L'any 1769, Antoni Picornell Berbetjat, fill de Pere, continuava amb les mateixes propietats (AMS 1769 f. 420 bis).

Antoni Picornell Llabrés, Barbetjat, fou enterrat a l'església del convent de Nostra Senyora de Loreto el 5 de febrer de 1788; era fill de Pere i Catalina; casat en primeres núpcies amb Magdalena Gelabert i en segones núpcies amb Antonina Amengual; testà davant el notari Joan Baptista Riera el 30 de gener de 1780; foren marmessors els seus fills Antoni, Pere i Catharina (APLL Defuncions 1772-1829, f. 113). En relació a la nissaga dels Picornell Barbetjat, el 1950, Pereta Picornell Coll, casada amb Mateu Tomàs Poleo, vivia al carrer Major, 65 on està situat el molí, que prenia el nom de molí d'en Poleo. (Per al malnom Poleo, veure RAMIS, 1997: 132).

En el pla iconogràfic de Llorito, traçat per Jeroni de Berard i gravat per Josep Muntaner l'any 1786, hi figura un únic molí de vent situat arran del camí de Palma (actual carrer Major), al costat de Migjorn, identificable amb l'actual molí d'en Poleo. Això no obstant, en aquell moment hi havia els tres molins.

Segons l'actual propietari, Mateu Tomàs Gomila, la seva mare Pereta Gomila Picornell (Llorito 1906-1988), l'havia vist moldre.

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL**Molins de vent**

MV-04

MOLÍ DE CAN GOMILA / D'EN POLEO**Descripció de l'element**

És una torre de molí amb cintell, paredat de pedres irregulars i aterracat de morter. La coberta de teules és de dos aiguavessos. A l'interior té una escala de caragol amb peces de marès. El portal és de marès amb brancalada d'una sola peça. A la part alta té tres finestrons. El cintell és de pedra i té una altura de 1,50m, està rodejat de pedres molt grosses. A l'interior es mantenen els dos sostres de fusta sostinguts per jàsseres i un arbre. Conserva l'escala conformada per 25 escalons. Es conserva la nadilla.

Estat de conservació de l'element**Estat general de conservació:**

Regular

Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

No es destaquen intervencions que puguin fer pensar en canvis substancials respecte la tipologia original.

ESCALA 1/2.000

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-04
Molins de vent	
MOLÍ DE CAN GOMILA / D'EN POLEO	

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Règim General	SRG
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial	
Elements destacats a preservar	La torre del molí, la construcció, i les restes de maquinària.	
Actuacions preferents	S'ha de retornar la torre al seu aspecte original, forma i mecanismes.	
Actuacions permeses	<p>Manteniment i conservació íntegra de les seves parts essencials, i la seva volumetria. Mantenir i conservar els materials, textures, i colors d'acabats.</p> <p>Les possibles ampliacions de superfície construïda i ocupada que la normativa urbanística aplicable permeti a la parcel·la, no camuflaran ni distorsionaran la visió ni la comprensió de l'edificació (molí). Les possibles ampliacions, els nous volums que es construeixin, s'hauran de separar un mínim de deu -10- metres de l'immoble original existent (molí). S'ha de conservar la imatge del molí com edifici aïllat. Per evitar que molestin aquesta visió, tendran una sola planta d'alçada per no competir amb la importància de la torre.</p> <p>Es permeten obres de conservació, restauració i, en casos excepcionals, de recuperació d'alguna de les seves característiques originals.</p>	
Usos permesos	Haurà de mantenir l'ús original o un altre compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.	

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Molins de vent

MV-05

MOLÍ D'EN BEATO

Identificació de l'element

Tipologia

Molí fariner

Ús original

Moldre gra

Ús actual

Fora d'ús

Titularitat

Privada

Autoria

Desconeguda

Cronologia

S. XVII

Estil

Arquitectura tradicional

Bibliografia

(1990) Associació d'Amics dels Molins de Mallorca. "Inventari Molins Fariners de Vent". Municipi de Lloret de Vistalegre. Servei de Patrimoni Històric. Direcció General de Cultura. Conselleria de Cultura, Educació i Esports. Govern Balear. (Núm. Inv. 1)

BOSCH PAYERAS, Tomàs; RAMIS PUIG-GROS, Andreu (1999) "Molins de vent fariners a Llorito. El molí de Paixari", a: 3 Jornades d'Estudis Locals. Mancomunitat del Pla de Mallorca. Lloret de Vistalegre, 27-28 de març 1998. Binissalem: Mancomunitat Pla de Mallorca i Di7 Edicions, pàgs. 129-140.

Gran Enciclopèdia de Mallorca (1989-1998). Palma: Promomallorca Ed. Vol.8, pàg. 19 i 25.

MIRALLES, Boro; TORTOSA, Paco (1998) Rutes de Cicloturisme de les Illes Balears. Palma: Edicions de Turisme Cultural. Illes Balears i "Sa Nostra" Obra Social i Cultural, pàg. 280 i mapa 9.

MUNAR OLIVER, Gaspar (1975) Història de Lloret de Vista Alegre i del seu convent. Palma: Moll. Pàg. 86.

Pobles de Mallorca (1988-1989) Palma: Krom Ediciones. Col·leccionable n. 59, pàg. 8.

RAMIS PUIG-GROS, Andreu; GINARD BUJOSA, Antoni (2001) Guia dels pobles de Mallorca. Lloret de Vistalegre. Ed. Hora Nova S.A., pàgs. 49-53.

Referències històriques

El primer, identificat amb l'actual molí d'en Beato, és el fins ara documentat com a propietat de Joan Picornell, fill de Pere. El 1675, el molí juntament amb un trast fou valorat en 150 £ (AMS Estims 1675, 2/13, f. 522v). El 1684, consta un molí de vent i trast de Joan Picornell valorat en 200 £, més una terra d'una quarterada i tres quartons valorada en 175 £, al dit molí (AMS Trabc f. 412v). El 1694 el molí era dels hereus de Joan Picornell: 1 qda. y mitja, molí de vent y cases dels hereus de Joan Picornell, 520 £ (MUNAR, 1975: 174). Joan Picornell havia fet testament dia 13 de setembre de 1689 (ARM ECR 1.052, f. 36).

Dia 5 de maig de 1702, Catalina Real, viuda de Joan Picornell, moliner, declarava posseir Set cortons de terra, poch més o menos, en los quals heyha edificat un molí de vent, i casas ab sisterna [...]; confrontaven amb Camí Real anant desde dit lloch de Llorito á la Ciutat, amb terres d'Antoni Picornell, moliner, amb terres d'Antoni Picornell, moliner, àlies Berbetjat i amb les Comunes de Llorito (ARM ECR 1.052, f. 35-36).

En relació al malnom Beato, que ens permet identificar el molí, Gaspar Munar (1975: 91-92) fa referència a les donzelles piadoses o beates que seguien la regla de la Tercera Orde Dominicana. Vivien a casa seva, feien vot simple de castedat i portaven l'hàbit de Sant Domingo, de túnica blanca, escapulari negre, toga de lli i mantell negre. Solien fer també la renúncia dels béns temporals. El 25 de juliol de 1708, el pare Antoni Pons donà l'hàbit dominicà a Margarida Picornell Real, filla de Joan i de Caterina, de 33 anys. Era filla del propietari del molí que va heretar i

Identificació espacial

Localització

Està situat a es Molins, a l'oest del nucli urba de Llorito, a uns 50m del carrer Major, en direcció a tramuntana. Prop de les cases de can Beato.

S'hi accedeix des del carrer Major pel camí que condueix a les cases de can Beato.

Identificació Cadastral

Polígon 4

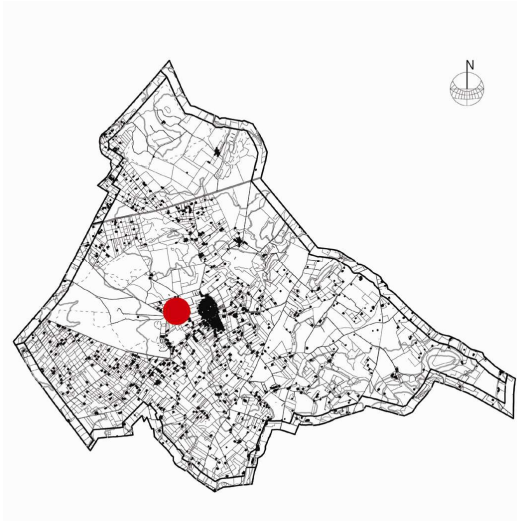
Parcel·la 223

UTM

X= 39° 37.038'

Y= 2° 58.130'

Altitud= 165m

posseir en usdefruit la dita Margarita, essent una de les joves més riques del poble. L'any següent, dia 16 de juny de 1709, el prior del convent de Llorito posava l'hàbit dominicà a Caterina Picornell Real, germana de l'anterior. El 1759, Caterina Picornell habitava una casa del carrer d'Inca (MUNAR, 1975: 94-95).

L'any 1724, Margalida Picornell Beate, filla de Joan, posseïa un molí de vent ab son pati alou de Rey, valorat en 200 £, i una quarterada i tres quartons a dit molí, amb un valor de 175 £ (AMS Cadastre 1724 2/18 f. 359v). El 1759 es documenta 1 q 3 c Camp y Vina, casas y molí de Catta. Picornell Beata, filla de Joan Picornell i de Catalina Real, tot valorat en 375 £ (AMS 1759 f. 72v). El 1769 el molí era propietat de Sor Catta. Picornell Beata (MUNAR 1975: 95).

El 1770, el molí era de Joan Picornell de Miquel, presumiblement un nebot de la beata Catarina Picornell Real. Tenia 1 q 3 cor Camp y viña, Casas y molí de vent alou de Rey, valorat en 375 £ (AMS Cadastre 1769 f. 429v). Joan Picornell Beato, fill de Miquel i d'Apol·lònia Llabrés, marit de Catarina Amengual i pare de Miquel i Joan, fonc enterrat el 17 de febrer de 1789 al vas del Roser del convent de Llorito (APLL Defuncions 1772-1820, f. 121). Els descendents mantenen la propietat del molí i el malnom.

Damunt el llindar de la porta de la torre conservada del molí d'En Beato hi ha inscrita la data de 1791 i la creu de Sant Antoni. Segons informació oral (1987) del seu propietari, Joan Picornell Beato, va funcionar fins devers el 1910. Tenia moles catalanes d'una sola peça. El mes de març del 1994 conservava les dues moles, d'una sola peça, i gairebé tota la maquinària de sustentació i regulació de l'amplària entre les moles. Conserva també el cintell de pedra seca amb escalonada d'accés.

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL

Molins de vent

MV-05

MOLÍ D'EN BEATO

Descripció de l'element

Es tracta d'una torre amb cintell, paredat de pedres irregulars lligades amb morter de calç i arena. L'exterior està aterrat amb una capa de morter. Té una escala interior de caragol, ben conservada, amb peces de marès. Conserva la torre sencera amb coberta de teules amb dos aiguavessos. El portal és de marès, amb brancalada d'una peça; a l'esquerra del portal hi ha una anella de pedra que es feia servir per a subjectar les veles. El cintell de terra està envoltat de pedres amb una altura de 0,70m. Sobre el cintell de la porta de la torre, a més de la data de 1791, duu incisa la creu de Sant Antoni. Conserva part de la maquinària i les dues moles a la part alta de la torre, moles de 1,50m de diàmetre i de 0,40 i 0,50m de gruixa, en molt bon estat. Segons informació oral (1987) del seu propietari Joan Picornell Balaguer "Beato" tenia moles catalanes d'una sola peça i el va veure funcionar fins devers l'any 1920.

Estat de conservació de l'element

Estat general de conservació:

Regular

Estat de conservació dels elements:

Regular

Intervencions o actuacions realitzades

No es destaquen intervencions que puguin fer pensar en canvis substancials respecte la tipologia original.

ESCALA 1/2.000

III PATRIMONI D'ENGINYERIA CIVIL	MV-05
Molins de vent	
MOLÍ D'EN BEATO	

Protecció i directrius d'intervenció

Qualificació urbanística actual	Sòl Rústic de Règim General	SRG
Grau de protecció Integral/parcial/ambiental	Parcial	
Elements destacats a preservar	La torre del molí, la construcció, i les restes de maquinària.	
Actuacions preferents	S'ha de retornar la torre al seu aspecte original, forma i mecanismes.	
Actuacions permeses	<p>Manteniment i conservació íntegra de les seves parts essencials, i la seva volumetria. Mantenir i conservar els materials, textures, i colors d'acabats.</p> <p>Les possibles ampliacions de superfície construïda i ocupada que la normativa urbanística aplicable permeti a la parcel·la, no camuflaran ni distorsionaran la visió ni la comprensió de l'edificació (molí). Les possibles ampliacions, els nous volums que es construeixin, s'hauran de separar un mínim de deu -10- metres de l'immoble original existent (molí). S'ha de conservar la imatge del molí com edifici aïllat. Per evitar que molestin aquesta visió, tendran una sola planta d'alçada per no competir amb la importància de la torre.</p> <p>Es permeten obres de conservació, restauració i, en casos excepcionals, de recuperació d'alguna de les seves característiques originals.</p>	
Usos permesos	Haurà de mantenir l'ús original o un altre compatible amb l'adequat manteniment i protecció del bé.	